

Az új nemzetközi fizetési mérleg módszertan szerint a fizetési mérleg szerkezetét, a főbb elnevezéseket teljes mértékben harmonizálták a nemzeti számlák szerkezetével és fogalmaival. Az új fizetésimérleg-módszertan az SNA szektorbeosztását és terminológiáját alkalmazza. A nemzeti számlákban már korábban is alkalmazott elsődleges jövedelmek, másodlagos jövedelmek kategóriákat használja a fizetési mérleg is a korábbi jövedelmek, folyó transzferok helyett. A változással a termékekhez és termeléshez kapcsolódó adók és támogatások is az elsődleges jövedelmek közé kerülnek, ellentétben a korábbi, BPM5 szerinti folyó transzferként való elszámolással. Megvalósul a pénzügyi eszközök körének és azok besorolásának teljes harmonizációja, valamint a biztosítási és nyugdíj szolgáltatások kezelése.

A 2014. évi módszertani változások részeként a fizetési mérlegben is megjelenik a közvetten mért pénzügyi szolgáltatás (FISIM) forgalom. Ez a tétel a nemzeti számlákban a szolgáltatások részeként már eddig is megtalálható volt.

A harmonizációval összefüggésben megváltozik a pénzügyi mérlegben az eddig alkalmazott előjel-konvenció is. A bevétel/kiadás helyett a követelések és tartozások előjelhelyes változása kerül bemutatásra, egyenlegként pedig a követelések tartozásokkal csökkentett értéke (nettó követelés). Így az alulról és felülről számított finanszírozási képesség előjele megegyezik egymással.

Főbb változások

Az új szerkezet

I. Folyó fizetési mérleg (1.A.+1.B.+1.C.)

1.A. Áruk és szolgáltatások

1.B. Elsődleges jövedelmek

1.C. Másodlagos jövedelmek

2. Tőkemérleg (2.1+2.2)

2.1. Nem-termelt, nem pénzügyi javak forgalma

2.2. Tőke transzferok

3. Pénzügyi mérleg (3.1+3.2+3.3+3.4+3.5)

3.1. Közvetlentőke-befektetések

3.2. Portfólióbefektetések

3.3. Pénzügyi derivatívák

3.4. Egyéb befektetések

3.5. Tartalékeszközök

4. Tévedések és kihagyások egyenlege

- **Áruk és szolgáltatások:** a bér munka a szolgáltatások része lett, míg a közvetítő kereskedelem az áruk közé került. A FISIM megjelenik a szolgáltatások között és a szolgáltatások közé kerül a szellemi tulajdonjogok adásvétele (pl. audiovizuális termék) is. Utazás az új elnevezés az idegenforgalom helyett, tartalmi változás nélkül.
- **Elsődleges jövedelmek:** új elnevezés, a munkából származó jövedelmeket, a befektetések jövedelmeit és az egyéb elsődleges jövedelmeket tartalmazza. Külön soron jelennek meg a tartalékeszközök jövedelmei, valamint a korábbi viszonzatlan folyó átutalások közül ide kerülnek a termék- és termelési adók, támogatások.
- **Másodlagos jövedelmek:** új elnevezés, a korábbi Viszonzatlan folyó átutalásoknak felel meg részletesebb bontással, abból levonva az elsődleges jövedelmek közé kerülő

termék- és termelési adókat, támogatásokat. Új kategóriaként jelenik meg a személyes átutalások.

- **Tőkemérleg:** a ki- és betelepülők vagyonszerzéseit kikerülnek a tőkeáttörések közül (egyéb állományváltozásokként kerülnek elszámolásra), a nem-termelt, nem pénzügyi javak közül pedig a szellemi tulajdonjogok adásvétele kerül a szolgáltatások közé.
- **Közvetlentőke-befektetések:** a standard prezentációban ezen az instrumentumon is a követelés/tartozás megbontás lett az elsődleges, kiegészítésként a befektetés irányára szerinti megbontás is publikálásra kerül. A közvetlentőke-befektetési viszony keretrendszerét pontosították. Nagyobb hangsúly került a társvállalatokkal kapcsolatos tranzakciók és pozíciók elszámolására. A végső befektető rezidens vagy nem rezidens volta határozza meg azt, hogy melyik befektetési irányhoz kell elszámolni a társvállalatokkal kapcsolatos követeléseket/tartozásokat.
- **Portfólióbefektetések:** a kötvény és pénzügyi eszközök helyett hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok az új elnevezés eredeti lejárat szerint bontva rövidebbre és hosszúra. A befektetési alapoknál el kell számolni újrabefektetett jövedelmet.
- **Pénzügyi derivatívák** és munkavállalói részvényopciók: bekerültek a munkavállalói részvényopciók.
  - **Egyéb befektetések:** a nem értékpapírban megtestesülő 10% alatti részesedések ide kerülnek át a portfólióbefektetésekből. Az SDR teremtését (allokáció) tranzakcióként kell elszámolni az egyéb befektetések között.
  - **Tartalékeszközök:** az SDR allokációból származó követeléssel szemben kötelezettséget is ki kell mutatni, az SDR teremtését, illetve bevonását tranzakcióként, nem pedig egyéb állományváltozásokként kell elszámolni. A monetáris arany fogalma pontosításra került.

Áruk és szolgáltatások

Áruként kerül elszámolásra a rezidensek és nem-rezidensek közötti tulajdonosváltással járó közvetítő kereskedelem (amely során a rezidens kereskedő külföldön megveszi, majd ugyancsak ott eladja a termékeket anélkül, hogy a saját országába hozta volna őket), amely a BPM5 szerint a szolgáltatások része volt, valamint a szolgáltatások közé kerül az aktív és passzív feldolgozásban készült termékek forgalma, ami a BPM5 alapján az áruforgalom része volt. Megjelenik továbbá a szolgáltatások között a szellemi tulajdonjogok adásvétele, mely korábban a nem-termelt, nem pénzügyi javak része volt és a pénzügyi közvetítési szolgáltatások közvetett módon mért díja (FISIM) is, mely az egyéb befektetések jövedelmeiből került át ide.

Az utazás a korábbi idegenforgalom elnevezés helyére lépett, mivel ez a fordítás jobban tükrözi az instrumentum angol megfelelőjét (travel), azonban tartalmi változás nem történt a kategóriában.

Az építési tevékenységekhez az építés országában nem-rezidens kivitelező által rezidens cégektől vásárolt áruk és szolgáltatások átkerülnek az egyéb üzleti szolgáltatások közül az építés-szerelési szolgáltatások közé.

A magánhasználatra beszerzett nagy értékű áruk átkerülnek az utazásból (korábbi idegenforgalom) a normál áruforgalomba.

Elsődleges jövedelmek

Az elsődleges jövedelmek közé

- a munkából származó jövedelmek,
- a befektetések jövedelmei, valamint
- az egyéb elsődleges jövedelmek tartoznak.

A befektetések jövedelmei közül a közvetlentőke-befektetések jövedelmeinek megjelenítése is követelések és tartozások szerint történik az eddigi külföldi és magyarországi befektetések helyett. A nem szokványos mértékű - korábbi évek eredményéből fizetett - kiugró osztalék (superdividend) nem jövedelem-, hanem tőke kivonásként jelenik meg a pénzügyi mérlegben.

A portfólióbefektetések jövedelmein belül a befektetési alapok eddig is elszámolt újrabe-fektetett jövedelmei explicit módon megjelenítésre kerülnek. Az egyéb befektetések kamat-jövedelmeiből a pénzügyi közvetítési szolgáltatások közvetett módon mért díja (FISIM) át-kerül a szolgáltatások közé. Újdonság a kategóriában a tartalékeszközök jövedelmeinek külön soron történő bemutatása.

Az egyéb elsődleges jövedelmek (termék- és termelési adók, támogatások, valamint a bérleti díjak) a korábbi folyó transzferek közül kerültek át erre a sorra.

Másodlagos jövedelmek

A korábbi viszonzatlan folyó transzfereket 2014-től másodlagos jövedelmekként nevezzük, annyi különbséggel, hogy kikerülnek ebből a kategóriából a termék- és termelési adók, támogatások, melyek az elsődleges jövedelmek részét képezik. Részletesebb bontást ír elő a BPM6 a másodlagos jövedelmekre, mint a korábbi módszertan, valamint új kategória jelenik meg, a személyes átutalások, mely bővebb tartalmú, mint a korábbi munkavállalói hazautalások.

Tőkemérleg

A tőke transzferek közé kerülnek a BPM5 szerint még folyó transzferként kezelt nagy értékű örökségek, illetve katasztrófák esetén a biztosítási kárigények lehetnek tőke transzferek, a ki- és betelepülők vagyonszállításai viszont kikerülnek közülük és a BPM6 módszertana szerint már egyéb állományváltásként kell elszámolni őket.

A tőkemérlegben megjelenő nem-termelt, nem pénzügyi javakként kellett megjeleníteni a BPM5 szerint a szellemi tulajdonjogok adásvételét, a BPM6 szerint viszont a szolgáltatások közé kerül a számítástechnikai szoftver, audiovizuális termék, illetve a kutatás-fejlesztés eredményéhez kapcsolódó tulajdonjogokkal történő kereskedelem.

Közvetlentőke-befektetések

A leglényegesebb változás, hogy a sztenderd prezentációban a követelés/tartozás koncepcióra tér át az új módszertan. Ez azt jelenti, hogy minden követelést és tartozást külön feltüntetünk, amely a befektetés iránya szerinti megbontás aggregált számaiban nettózásra került. Ez megjelenik mind a pénzügyi követelések növekedése, mind a pénzügyi kötelezettségek növekedése oldalon. Az elemzések megkönnyítése érdekében a régi befektetés iránya szerinti megbontás továbbra is publikálásra kerül.

A fő különbség a két prezentációs módszerben a kereszttulajdonlás - amikor a befektetés részesedéssel rendelkezik a befektetőben, vagy hitelt nyújt a befektetőnek - bemutatása.

A követelések/tartozások koncepció szerint például a külföldi anyavállalattal szembeni követelések növelik Magyarország követeléseit, ugyanakkor a befektetés irányára szerinti megbontásban csökkentik a nettó tartozásként elszámolt közvetlentőke-befektetések Magyarországon értékét.

A közvetlentőke-befektetési viszony keretrendszerét a globalizációs hangsúlyok alapján kiszélesítették. A tulajdonosi részesedés szerepét felváltja a szavazati erőben való meghatározó részvétel, nagyobb hangsúlyt kap a közvetett szavazati erő és a társvállalatok szerepe (a társvállalatok azok a vállalatok, amelyek ugyanazon közvetlen vagy közvetett befektető vállalat ellenőrzése vagy befolyása alatt vannak, de egyik társvállalat sem gyakorol ellenőrzést vagy befolyást egy másik társvállalat felett). Az új elvek alapján a befektetési irány szerinti megbontásnál a társvállalatok közötti követeléseket és tartozásokat a szerint soroljuk a közvetlentőke-befektetések külföldön, illetve Magyarországon alá, hogy a végső befektetőjük rezidens vagy nem-rezidens. (Az MNB már a 2008-as új adatgyűjtési rendszer kialakításától a közvetlentőke-befektetések részének tekinti a társvállalatok közötti tranzakciókat és állományokat. Ekkortól az adatszolgáltató közvetlen külföldi leányvállalata vagy külföldi anyavállalata alapján kerültek besorolásra az adott társvállalatok közötti tranzakciók/pozíciók a közvetlentőke-befektetések külföldön, illetve Magyarországon befektetési irányba.)

A vállalatcsoport tagjai közötti 10% alatti szavazati jogot megtestesítő befektetéseket is a közvetlentőke-befektetések között kell elszámolni az új módszertan szerint. Szintén a közvetlentőke-befektetések részét képezi a BPM6 szerint a nevesítésre került biztosítástechnikai tartalék miatti vállalatcsoporton belüli követelés és tartozás. A nem szokványos mértékű - korábbi évek eredményéből fizetett - kiugró osztalék (superdividend) nem jövedelem-, hanem tőke kivonásként jelenik meg.

Portfólióbefektetések

A portfólióbefektetéseknél a befektetési alapok újrabefektetett jövedelmei tőke forgalomtól elkülönítetten jelennek meg. Eddig nem szerepeltek különválasztva, hanem a tőke és a jövedelem együttesen jelent meg. A nem értékpapírban megtestesülő 10% alatti részesedések átkerülnek az egyéb befektetések közé. A vállalatcsoport tagjai közötti 10% alatti szavazati jogot megtestesítő értékpapír befektetéseket pedig a közvetlentőke-befektetések között kell elszámolni az új módszertan szerint. A részvények állományi és forgalmi adatai tőzsdei és nem-tőzsdei bontásban is rendelkezésre állnak. A portfólióbefektetések adósságpapírjait a papír eredeti lejáratára szerint kell egy évnél nem hosszabb és éven túli lejáratúra bontani az eddigi kötvény és pénzügyi eszköz elnevezés helyett.

Pénzügyi derivatívák és munkavállalói részvényopciók

A nemzeti számlákkal összhangban a fizetési mérlegben is megváltozott a pénzügyi derivatívák instrumentum elnevezése, kiegészülve a munkavállalói részvényopciókkal. A fizetési mérleg szempontjából azonban ennek a változásnak a gyakorlati jelentősége elhanyagolható.

Egyéb befektetések

A nem értékpapírban megtestesülő 10% alatti részesedések ide kerülnek át a portfólióbefektetésekből. A nemzetközi szervezetekben lévő 10% alatti részesedéseket, melyek

korábban az éven túli egyéb követelések között szerepeltek, a részesedések alatt kell bemutatni. Az eredeti lejárat szerint éven túli adósságot annak hátralévő lejárata szerint (egy évnél nem hosszabb, éven túli) is megbontjuk.

A korábbi módszertanhoz képest változás az is, hogy a tartalékokban kimutatott SDR allokációból származó követeléssel szemben kötelezettséget is ki kell mutatni, s hogy az SDR teremtését, illetve bevonását tranzakcióként, nem pedig egyéb állományváltozásként kell elszámolni. A tranzakció elszámolása nem érinti a nettó hitelnyújtást/nettó hitelfelvételt.

Tartalékeszközök

A monetáris aranyat rúdaranyra, az allokált és nem-allokált aranyszámlákra bontjuk.